

TAMMI

***YKSI
AINA
VALVOO***

Juha Roiha

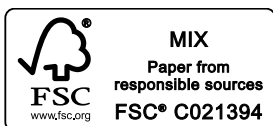
Juha Roiha

***YKSI AINA
VALVOO***

TAMMI
HELSINKI

Kiitos Valamon luostarille
kirjoitusrauhasta ja hengellisyydestä.
Kiitos Otavan Kirjasäätiölle apurahasta.
Ja kiitos sinulle rakas Maria, ideoijani ja tukeni.

© Juha Roiha ja Tammi, 2022
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-3944-6
Painettu EU:ssa

*Nuorena kuvittelee olevansa kuolematon.
Vanhempana sen tietää.*

K

Lopun alku

Katson ryppyistä ihoani, roikkuvia silmäpusseja, haalistuvia silmiäni.

Kampaan tukkani. Kosketus tuntuu paremmalta kuin koskaan, päänahan iho nauttii sivelystä.

Pian menen viimeisen kerran pitkälleni tuttuun sänkyyn, josta en nouse enää. Tämä ei ole vertaus eikä harhaista puhetta, vaan tosiasia. Kaikki on valmiina, prosessi on käynnistetty. Pian minusta ei ole jäljellä mitään tunnistettavaa. Koska aine on häviämätöntä, pienen pienet osaseni jatkavat jossain muodossa elämäänsä. Ne jäävät osaksi tuttua huonetta, josta ei ole tuleva hautakammioni, sillä minäni ei jää tänne. Henki taltioituu osaksi suurempaa ja muuttuu siksi.

Istun, potkaisen kengät jalastani, lasken pääni tyynylle ja hengitän.

Tämä tie on uskonnoista tuttu, en ole ensimmäinen, tai no, tällä tekniikalla saatan ollakin. Välineellä ei ole lopulta väliä.

Vielä hetken katson aikaa vain yhdestä kohdasta, voin aistia nykyisyyden ja muistella menneisyyttä.

Itseäni.

1. Matti

ALUN ALKU

Painajainen alkoi yöllä – huolimatta siitä, että Matti oli hereillä ja oli osannut odottaa sitä.

Hereillä olo oli hänen työtään, sillä sitä hotellien yöportierit tekevät, ovat hereillä. Sen lisäksi he luovuttavat kadonneita avainkortteja, tervehtivät myöhäisiä asiakkaita ja vastaavat tiedusteluihin.

– Onko vaimoani näkynyt?

– Miten pitkään publi on auki?

– Saako täältä suklaata/viinaa/kondomeja/pikkuhousunsuojia/savukkeita/hammastikkuja/anteeksiantoa?

Matti oli kärsivällinen mies, neljäkymmenvuotispäivät kolkuttelivat nurkan takana ja hän viihtyi elämässä. Matti oli miellyttävällä tavalla komea, tummatukkainen ja keskipituinen. Kiloja ei ollut kertynyt liiaksi, kuten monelle muulle yötyöläiselle, sillä hän piti huolta itsestään.

Hotelli Tornin aula oli autio ja tyhjä, vain seinustan lamppujen lämpimäksi taitettu valo värisi kokolattiamaton nukkapinnassa.

Irkkupubi O'Malley's ja American Bar olivat kiinni, ylhäältä Ateljee Barista ei enää laskeutunut kierreportaita

näköalaa katsomaan kiivenneitä turisteja. Kaikki olivat huoneissaan tai kotona – paitsi hän.

Ehkä sekin, joka oli täällä hänen kanssaan, nukkui. Tai katsoi jollakin tavalla jostain kaukaa, kun hän yritti järjestää sekavia ajatuksiaan ja kirjoittaa töihin tuomalleen padille jotain, joka voisi karkottaa hänen pelkonsa.

Matti tonki laukkuaan.

Se pieni matkaikoni oli jäänyt kotiin. Hän oli kuljettanut sitä mukanaan, koska sen antaja oli kertonut jotain tällaista voivan tapahtua. Joskus Matti kuvitteli sen hehkuvan. Sel- laista tosin sattui yhä harvemmin, sillä kun arki oli vain jatkunut ennallaan, ikonin taika oli hiljalleen karissut ja Matti oli alkanut tuntea itsensä lähinnä naurettavaksi. Hän ei kuitenkaan ollut hylännyt kaunista esinettä. Sama kai se, miksi jonkin katsomisesta saa voimaa ja tulee hyvälle mielelle. Pääasia että niin käy.

Hotelli Tornin hengitti hiljaa, kuten isoilla hirviöillä on tapana. Ulkona pakasti, vesisade oli vaihtunut lumeksi. Jos- sain narahti ovi. Näkymä olisi sopinut Twin Peaksin mille tahansa tuotantokaudelle.

Matti hätkähti, vilkaisi olkansa ylitse ja katsoi turva- kameroiden ruutuja.

Ei ketään. Ei hän ollut mitään tai ketään nähnyt aikai- semminkaan, asiakkaitakaan ei ollut käynyt vähään aikaan. Ja kuitenkin hänen edessään oli kirjekuori, jonka sisältö oli vie- nyt hänen mielenrauhansa. Kukaan ei ollut sitä tuonut, mutta siinä se kökötti kuin taivaasta pudonneena. Kirje oli materialii- soitunut sinä aikana, kun hän oli kirjannut sisään Pekingistä tulleen kiinalaisseurueen, jonka matka jo huomenna jatkuisi Lappiin. Seurueen mukana kuori ei ollut tullut, kukaan turis- teista ei ollut käynyt lähelläkään tiskin tuota reunaa.

Päällä luki hänen nimensä ja sen alla sanat: *Luettavaksi ja säilytettäväksi.*

Uteliaisuuttaan hän oli avannut kuoren, poiminut sieltä paperiliuskat, lukenut muutaman rivin ja pudistanut päätänsä. Mitä tämä nyt oli? Jokin käytännön pila? Hän oli juuri ollut aikeissa heittää kuoren sisältöineen roskiin kun vastaanottotiskin puhelin soi.

Puhelu näytti tulevan hotellin sisältä, vaikka näytössä ei lukenut huoneen numeroa.

– Vastaanotto, Matti Laaksonen, miten voin olla avuksi, reception can I help you, hän oli vastannut, kuten aina.

– Sait kirjeeni? kysyi määrittelemätön, ilmeisesti miehelle kuuluva ääni. – Näen kyllä, että sait. Sinuna tutkisin kuorta tarkemmin.

Hämmentyneenä hän oli työntänyt kätensä kuoreen ja löytänyt sieltä paperiarkkien lisäksi kaksi valokuvaa.

– Oikein hyvä, katso nyt kuvia, jatkoi ääni.

Matti katsoi.

Ensimmäinen mustavalkoinen kuva esitti nuorta miestä, jolla oli yllään venäläiseksi tunnistettava univormu ja päässään koppalakki. Mies hymyili itsetietoisesti ja hänen silmissään oli pistävä katse.

Toinen oli jossain valokuvastudiossa otettu perhepotretti, jossa olivat Matin vanhemmat ja hän itse. Vieraaksi jäänyt, harvoin kotosalla ollut isä oli pukeutunut juuri siihen villapaitaan, jota ei riisunut kuin saunassa, ja äidillä oli päällään se pehmeä valkoinen pusero, jota vasten oli ihana painaa poskensa. Matti itse istui tukka taakse kammattuna äitinsä sylissä ja katsoi suoraan kameraan. Matti muisti, että kuvan oton jälkeen hän olisi saanut valita lähikioskilta

minkä tahansa jäätelön, mutta oli halunnut tötteröstä pelkän rapean keksin, ei jäätelöä.

– Mitä tämä on, Matti lähes kuiskasi puhelimeen.

– Siinä me olemme, sinä ja minä. Kuten huomaat, sinunkin kuvasi on aito. Luulit heittäneesi sen pois muutossa. Mistä minä olen sen saanut, on sivuseikka. Sinä saat sen lahjaksi.

– Lue nyt varsinaiset paperit ja loppuun asti, jatkoi mies, – äläkä edes kuvittele heittäväsi niitä pois tai näyttäväsi kenellekään. Vielä. Sen aika tulee myöhemmin. Laitat ne talteen vaikka sinne isältäsi perimäsi kirjoituspöydän ylälaatikkoon, jossa pidät koulutodistuksiasi. Olit muuten aika hyvä laskennossa.

Mies vaikeni hetkeksi.

– Minä pidän sinua silmällä. Huomenna saat lisää luetavaa. Ja ehkä jonkin kuvankin.

Linja katkesi.

Vapisevin käsin Matti laski luurin ja alkoi selata puhelin-tietoja. Puhelu oli tullut ala-aulan numerosta, samasta, josta hän oli itse äsken siihen vastannut.

Pöydällä olevassa valokuvassa tuntematon mies hymyili hänelle.

Se puhui minulle, ajatteli Matti. Se näki minut. Se tietää minusta ja on käynyt asunnossani.

Hän käänsi kuvan ympäri.

Tornin seinät näyttivät väreilevän ja pölyhiukkasten tanssi valokiiloissa näytti lähestyvältä hiekkamyrskyltä. Daruden Sandstorm alkoi soida hänen päässään. Häntä pelotti.

Matti istui alas, otti tekstin eteensä ja alkoi lukea.

2. K:n muistiinpanot

KAIKKEIN ALUIN ALKU

Minä olen vakoillut teitä suomalaisia nyt yli 70 vuotta.

Olen sotkeutunut sisäisiin ja ulkoisiin asioihinne, kaa-
tanut ja tukenut hallituksianne, välittänyt tietoja tahoille,
jotka ovat teille vihamielisiä, sekä nostanut ja tuhonnut
populaarimusiikkiinne julkkiksia.

1960-luvulla edistin entisen työnantajani rappiomusiik-
kina pitämän rockin tuloa Suomeen, koska halusin vai-
kuttaa sen avulla nuorisoon, 1990-luvulla yritin samaa
eurodancella. Ja kyllä, se olin minä, joka manipuloi Lista-
ohjelman tuloksia niin, että Iltatuulen viesti soi tauotta ja
pitkään, samoin vaikutin puoli vuotta kestäneeseen Leevi
and The Leavingsin Itkisitkö onnesta -kappaleen soitto-
putkeen Radiomafian Ulmanen ja Roiha -ohjelmassa.
Kumpaakin kadun, sillä ne biisit soivat päässä vieläkin.

En perustanut 7 päivää -lehteä, mutta olisin voinut perus-
taa. Hyödyksi olen sitä toki käyttänyt.

Älä pidä tätä leuhkimisena, sillä sitä taitoa en osaa.
Monia muita kyllä.

Maassanne on sanonta, jonka mukaan kaikki tuntevat
apinan, mutta apina ei tunne ketään. Minun kohdallani se

on toisin päin: kukaan ei tunne apinaa, mutta apina tuntee kaikki. Tiedustelu ja vakoilu tehdään aina salassa ja jos jotain paljastuu tai paljastetaan, sen tekijät muuttuvat ja kätkeytyvät uudelleen. Aivan kuin järki voisi muka pitää alitajuntaa kurissa.

Täältä Tornista katsoen nyky-Suomessa hiljan käyty keskustelu jostain Tikkakosken tiedustelulaitoksesta tuntuu naurettavalta. Ei edes uuden Venäjän vakoiluorganisaatio sentään niin huono ole, ettei olisi Tikkakoskesta ja sen seurannasta ja menetelmistä selvillä. Ja amerikkalaisten ja EU:n kanssa te teette yhteistyötä, joten sielläkin tiedetään. Ainoa, jota pidetään pimennossa, on Suomen kansa. Niin kuin aina.

Vaan mitäpä minä enää siitä. Sitä maailmaa, josta minä tulen, ei enää ole, ja sitä maailmaa, johon minä olen menossa, ei vielä ole olemassa.

Todellisuuden värit ovat täällä oloni aikana muuttuneet ja sävyt jyrkentyneet. Ainoa, joka ei ole muuttunut, on ihmisen pohjimmainen sisin: sielu.

Kun katson nyt vielä viimeisen kerran taaksepäin, tajuan selkeästi historiallisen ajattelun ongelman: nykyisyydestä käsin pyritään määrittämään ja jäsentämään menneisyyttä, kun oikeasti asiat menevät tietysti toisin päin.

Maanne – vai pitäisikö jo sanoa maamme – on ollut itsenäinen jo yli sata vuotta. Ilman itsenäisyyttä en minäkään olisi tullut vaivoiksenne. Täällä olen kuitenkin ollut jo vuodesta 1947. Parasta ennen -päivämäärä on mennyt umpeen ajat sitten, mutta pidot ovat vain parantuneet. Kuten Matti huomaat, osaan paljonkin sanontojanne, vaikka ei minusta vieläkään ihan suomalaista saa, tarkkailemalla näet oppii muttei omaksu.

Voit kutsua minua K:ksi. Se ei tietenkään ole nimeni, mutta kelpaa yhtä hyvin kuin jokin toinenkin.

Käytössäni olleissa henkilödokumenteissa pituudekseni on useimmiten merkitty 185 cm ja silmien väriksi vihreä. Olen hoikka ja pitänyt yllä kuntoani kävelemällä ja säännöllisillä lihastreeneillä. Harrastin joskus epäsäännöllisesti Krav Magaa, tuota Israelin lahjaa maailmalle, sekä ranskalaista potkunyrkkeilyä savatea, mutta lopetin, koska en voinut käydä pitkään samalla salilla ilman että henkilölsyyteni perään alettaisiin kysellä. (Systemaa en venäläisenä lajina edes harkinnut).

Hiusteni, partani ja kulmakarvojeni väri on tumma ja kasvojani on peittänyt välillä slaavilainen kokoparta, joka teki minusta hieman Rasputinin näköisen.

Olen lähes suomalainen, inkeriläinen, ja minulla on ollut äiti, isä ja puolue. Olin alle kymmenenvuotias, kun minut ja vanhempani vietiin pois. Heidän kasvonsa palaavat mieleni utuisesti mutta tasaisin väliajoin.

Muistan rekiajelun iltahämärässä, isän reen kannoilla pitelemässä ohjaksia ja itseni äidin sylissä paksun vällyn alla kuin kohdussa. Taivaalta satoi paksuja lumihiutaleita ja takana loimottivat palavan kotitalomme liekit. Muistan pysäytyksen, sotilaat, hankeen jätetyn reen, vauhkon hevosen, huudot, imelän tuoksun, joka vei tajun.

Vahvin hajumuistoni on kuitenkin terva, joka liittyy kesään, lämpöön ja leikkeihin. Silloin kauan sitten lapsille oli kengät ainoastaan talveksi, kesän koittaessa jalkapohjat vain tervattiin, jotta kävyt ja kivet eivät pistelisi pahoin. Terva haisi samalta kuin ikimetsien kranaattien nylkemät kuuset ja karkeista laudoista hakatut ruumisarkut.

Näköaistin kautta minun on jo kauan ollut vaikea hahmottaa enää mitään, sillä olen tuijotellut elämäni ajan liiksi ruutuja, näyttöjä ja ikkunoita. Näöllä saa muutenkin harvoin kiinni tunteistaan, toisin kuin kosketuksella, tuoksulla ja kuulolla. Olen aina uskonut, että nimenomaan kuulo on ensisijainen aistimme.

Kun ensimmäinen nisäkkääksi aikunut olio ryömi vedestä maalle, oli maapallomme tiheän alkuviidakon peittämä. Valoa ei riittänyt alas asti ja niinpä Ne Ensimmäiset joutuivat kehittämään kuuloaistin selviytyäkseen vihamielisessä, pimeässä maailmassa. Äänestä piti päätellä, tuliko vastaan ystävä vai vihollinen, oliko tarjolla saalista vai joutuiko itse saaliiksi. Siksi ihmisen liskoaiivot pelästyvät vieläkin kovia tai oudon vaarallisia ääniä ja rauhoittuvat tasaisista, harmonisista sävelistä. Kaikki kunnan kauhuelokuvat pohjautuvat ääneen.

Ääntä, sen tuottamaa tunnetta ja värähtelyä tulen kaipaamaan, kuten pöydälläni olevaa vinyylisoitinta, joka kanssa olen viettänyt monia yksinäisiä öitä.

Lapsena ollessani äiti liekutti minua polvellaan ja lauloi maamon lauluja, ja minä luulin tuon harmonian kestäväksi ikuisesti, jatkuvan loputtomiin. Maailman todellinen luonne hahmottui minulle vasta, kun vieras mies pieksi minut sotilasmanttelin vyöllä. En näes suostunut lakkamaan itkemästä ja kysymästä vanhempieni perään.

Muistoissani inkeriläis-karjalainen puheenpartemme oli kuin matto, johon oli hyvä ja lämmin kietoutua. Äyrämöiset, savakot ja inkerikot, kaikki uskonnosta tai alkuperästä piittaamatta kertomassa samaa tarinaa. Ne ovat pääni sisälle dokumentoituja yhtä vahvasti kuin digitoidut magneettinauhat vakoiluhuoneen arkistossa.

Kohta minulla ei ole enää edes tätä kiinnekohtaa maailmaan.

Tunnetko, Matti, lääkäri Duncan MacDougallin kokeet?

Hän teki jo vuonna 1907 kalmankatkuisia tutkimuksia, joilla pyrki selvittämään sielun painon. Hän punnitsi keuhkotautiparantolassa viimeisillään olevia potilaita jättämällä vaa'alla ja odotti heidän kuolemaansa. Kun kuu-den potilaan keskimääräinen painonmenetys oli kuoleman hetkellä 21 grammaa, hän päätteli sen olevan sielun painon. 21 grammaa.

Varmistaakseen asian hän oli suorittanut kokeita myös koirilla, mutta ei saanut samanlaisia tuloksia kuin alkuperäisellä ihmiskokeellaan. Tämä sopi hyvin MacDougallille, joka syvästi uskovaisena miehenä jakoi raamatun näkemys, ettei eläimillä ole sielua. Alkuperäisessä kokeessa havaitun keventymisen täytyi siis johtua nimenomaan sielun poistumisesta.

Tohtori MacDougall ei ollut pahasti väärässä, mutta ei tiennyt, mitä oli itse asiassa havainnut. Minä tiedän.

Kerron sinulle, Matti, tämän ja kaiken muunkin tarpeelliseksi katsomani, jotta minun inhimillisestä olostani jäisi edes jokin jälki. Kun aika on sopiva, haluan sinun tekevän parhaasi, jotta teksti saa mahdollisimman paljon lukijoita. Saat sen aina paperilla, liuskoina, et koskaan sähköisesti, sillä yritän tällä tavalla kätkeä tekstin ja sen sisällön myös itseltäni, tai pikemminkin tulevalta itseltäni.

Kun vanhempani vietiin ja minut jätettiin, sisälläni kasvoi tarve saada yhteys johonkukaan, ja myöhemmin kaikkiin.

Tiedän olevani vielä epämääräinen, mutta tarkoituksella, sillä haluan vihkiä sinut tähän vaiheittain. Saat aina tietää sen, mikä on tarpeen, et vähempää, mutta et myöskään

enempää. Vanhakin tiedustelumies on aina tiedustelumies, tätä olisi voinut kysyä vaikka siltä Kekkoselta, kuten minä tein. Mikään ei ole sitä miltä näyttää, eikä hurjinkaan salaliittoteoria ylitä totuutta, joka on aina suhteellinen. Joskus myös suhteellisen omituinen.

3. Matti

AAMU

Matti laski paperit käsistään ja huokaisi.

Pilahan tämä tietysti oli, eikö niin? Joku hänen ystävänsä, tai ehkä velipuoli tai... ajatusten villi laukka hajosi ja kirjain kirjaimelta sanat purkaantuivat ahdistukseksi.

Mies asuu selkeästi Tornissa, järkeili Matti. Hän pystyy joko näkemään minut tai arvaamaan reaktion. Jos tämä ei ole pila, tätä on valmisteltu pitkään.

Hän otti padinsa, avasi netin ja alkoi miettiä. Sitten hän otti kuvan miehen valokuvasta, tallensi ja googlasi sen.

Vastaavuuksista ja kuvahausta oli helppo tunnistaa, että univormu kuului Neuvostoliiton armeijan upseerille, hihamerkissä oli sisäasiainkansankomissariaatin NKVD:n tunnus. Kyseessä ei ollut mikä tahansa joukko-osasto, vaan organisaatio oli Neuvostovallan terrorin ydintä, se oli aikoinaan syyllistynyt muun muassa väestön pakkosiirtoihin ja vankien teloituksiin ja oli vastuussa myös Puolassa 1940 tapahtuneesta Katynin joukkomurhasta, jossa hengestään oli päässyt yli 20 000 sotavankia, joukossa niin upseereita kuin korkeasti koulutettuja professoreita ja lääkäreitä sekä

poliiseja ja muita valtion virkamiehiä. Myös valokuvan miehen univormu oli tuolta aikakaudelta.

Kuvan mies oli lähes lapsi, mutta katse... se ei ollut lapsen katse.

Jos kuva todella esitti hänelle soittanutta henkilöä, miehen täytyi olla nykyisin yli 90-vuotias eikä jo ikänsäkään vuoksi voinut olla yksin tämän kaiken takana. Tuo mies ei taatusti ollut itse murtautunut hänen asuntoonsa tai seissyt piilossa häntä tarkkailemassa. Mikä teki asiasta joko entistä huolestuttavamman tai tyystin käsittämättömän.

Häntä ei kuitenkaan ollut uhkailtu, ainoastaan pyydetty, tai no, vaadittu lukemaan ja pitämään teksti tallessa. Valokuvat olivat pelkkä tehoste. Tuon heidän perhevalokuvansa Matti oli todellakin hukannut muutossa yli 20 vuotta sitten. Niihin aikoihin hän oli aloittanut valtiotieteen opintonsa, mutta ajautunut pian rahapulassa ajamaan taksia ja tuuraamaan hotelleissa. Pian käynnit yliopistolla olivat harvenneet, taksikeikatkin jääneet, mutta hotelli Tornin pysyi.

Ajatukset laukkasivat.

Matti muisti hyvin sen taksiajon, jona oli saanut ikonin omituisine käyttöohjeineen. Ajo oli ollut hänen viimeisimpään. Oli ollut hiljainen kesäyö ja hän parkissa Mannerheimintien Hotelli Marskin edessä.

Hänen huomaamattaan Mersun takaovi oli auennut, mies ilmaantunut sen takapenkille ja halunnut Länsisataman Tallinnan terminaaliin. Siisti mies, ei enää nuori, yllä tummahko puku, kauluspaita, vahvoilta näyttävät mustasankaiset silmälasit ja hattu, hengityksessä tuntui lievä viinin tuoksahdus, mukanaan miehellä oli ollut pieni laukku, ei muita matkatavaroita, sen kaiken Matti muisti. Kasvonpiirteitä hän ei pystynyt palauttamaan mieleensä.

Jutustelu oli alkanut kepeänä, mutta muuttanut pian sävyään, ja mies oli alkanut tuijottaa Mattia taustapeilin kautta.

Ensin toisen vakavuus oli vain hymyilyttänyt Mattia, olihan sitä kaikenlaisia tullut kuskattua. Mutta vähitellen katse oli alkanut tuntua piinalliselta.

– Onko jotain vialla? oli Matti kysynyt, vilkaissut miestä peilin kautta ja koettanut säilyttää äänensä tyynenä.

– Pikemminkin päinvastoin, oli mies sanonut, ja katse oli muuttunut entistäkin pistävämmäksi. – Sinä et ole kuka tahansa. Olet joutuva suurten tapahtumien keskipisteeseen, jossa sinun valinnoillasi on merkitystä monille.

Jahas, se on näitä tyyppejä, oli Matti ajatellut. Kauppakohan se uskontoa vai firmansa osakkeita.

– Naura vain, jatkoi mies. – Silti sinuun otetaan yhteyttä, en tiedä milloin, mutta otetaan. Saat tietää jotain, joka muuttaa maailmasi ja parhaimmassa tapauksessa muidenkin maailman.

Mattia oli hymyilyttänyt, kun hän oli kaartanut vielä puolipimeään terminaalin eteen. Hän laittoi mittarin pois päältä.

– 28,60 olisi hinta. Kukahan tämä yhteydenottaja sitten mahtaa olla ja miksi juuri minä olisin se, jolle kaverilla olisi asiaa?

Miehen ilme ei ollut värähtänytkään, kun hän oli antanut Matille viisikymppisen ja sanonut:

– Antaa olla tasaraha. Se henkilö on sinulle yhtaikaa vieras ja tuttu. Hän tuntuu tuntevan sinut ja hän luottaa sinuun monesta syystä. Sinun ei kuitenkaan kannata luottaa häneen ihan kaikessa, sen verran suuruudenhulluja hän suunnittelee. Jarrupolkimelle ja peruutusvaihteelle voi olla

käyttöä muuallakin kuin taksin ratissa. Onneksi minulla on tarjota siihen keinot.

Mies oli kaivanut laukustaan pienen esineen, avannut sen ja ojentanut Matille.

– Tämä on Jumalansynnyttäjän eli Neitsyt Marian ikoni, taitettavaa matkamallia, jotta kulkee mukavasti mukanas. Kuvaustapa on vanhin mahdollinen, periaatteessa yhtenäisen kirkon ajoilta, mutta kuvan juuret ulottuvat syvemmälle – äläkä kysy miten, se on ikonin ja sinun välinen juttu. Ikonina kutsutaan Palauttajaksi. Käytännössä se on erään sortin reset- tai delete-nappula.

– Kun annan sen nyt sinulle, se kiinnittyy sinuun ja pitää itsensä tallessa. Pidä silti sinäkin siitä huolta ja katsele sitä silloin tällöin. Tulet huomaamaan, että se pitää siitä ja katsoo takaisin. Äläkä enää turhia kursastele vaan ota tämä nyt, ja muista sanani. Löydät ne edestäsi.

Mies oli harpannut ulos ja kadonnut hämärään, Matti oli jäänyt tuijottamaan hänen peräänsä suu puoliksi auki, ikoni kädessä.

Kaikenlaisia, muisti Matti ajatelleensa ja ajaneensa pois. Työvuorosta lähtiessään hän oli luullut unohtaneensa ikonin autoon, mutta oli löytänyt kotona sen taskustaan.

Matti ollut millään lailla uskonnollinen, mutta ikoni oli alkanut kiehtoa häntä ja kulkenut siitä lähtien hänen mukanaan. Öisin hän oli pitänyt sitä yöpöydällään. Mahtipontinen ennustus oli aina välillä palautunut hänen mieleensä, mutta outona houreena hän oli sitä tähän asti pitänyt.

Vai oliko sittenkään? Oliko hän jollain mielen tasolla siitä asti toivonut jotain tapahtuvaksi? Ja vaikka olisikin toivonut, mistä hän voisi tietää, että juuri tämä tilanne oli se, jota varten hänet oli aikoinaan varustettu?

Yötöitä Matti teki edelleen mielellään, koska rasittavuudesta huolimatta ne toivat hyvin rahaa ja jättivät päivät vapaaksi. Ja vaikka opinnot aikoinaan olivatkin jääneet, yhä useammin hän saattoi löytää itsensä yliopiston pääkirjastosta tai Kansallisarkistosta tutkimasta historiaa. Nyt näytti pahasti siltä, että historia oli saapunut tutkimaan häntä.

Matti tallensi kuvat, tiedot upseerista ja NKVD:stä ja valokuvasi tekstin kännykällään.

K kertoi samaan aikaan paljon ja vähän. Kuvaukset lapsuudesta olivat oudon liikuttavia ja Matti pystyi samais-tumaan niihin. Mutta tutut kysymykset vaivasivat häntä jälleen, tärkeimpänä yksi: miksi tuo mies lähetti tätä tekstiä juuri hänelle? Miksi juuri hän?

Lupaus lisätekstistä täytti Matin pelolla.

Pelottavin mahdollisuus tuijotti kuitenkin peilistä.

Oliko hän, Matti, jossain uni-valve-sekavuustilassa, ennustuksen alitajuisesti siivittämänä, kirjoittanut itse tuon tekstin ja toimittanut sen itselleen. Oliko hän sekoamassa, skitsofreenikko, uhkasiko pehmustettu huone ja pöpilä?

Ryhdistäydy, mies, ryhdistäydy.

Matti sulloi padin ja kirjekuoren laukkuunsa, otti esille evääksi varaamansa hedelmät ja söi. Aamulla kaikki varmasti näyttäisi toiselta.

Levottomuus oli kuitenkin tullut jäädäkseen. Matti säpsähti jokaista ääntä, jokainen ajatus taittui kesken eikä Jo Nesbøn uusin dekkari edennyt edes yhtä kokonaista sivua.

Yö meni, valo alkoi kajastaa ja hotelli elää. Ensin tulivat omista ovistaan siivoojat, sitten keittiöhenkilökunta, tarjoilijat ja muut. Lopulta saapui varhaisaamun työvuoroon ulkoilmalta tuoksuva Ritva, joka katsoi Mattia pitkään.

– Oliko rankka yö, olet jotenkin oudon näköinen?

Ritva oli hänen lähin työtoverinsa, suurimmaksi osaksi siksi, että he tapasivat lähes joka aamu. Kovin syvälliseksi tämä tuttavuus ei ollut edennyt, mutta äänenpainot olivat muuttuneet lämpimämmiksi ja katseet intensiivisemmiksi. Satunnaisen rintojen tuijottelun Ritva oli kyllä varmasti huomannut. Ja hymystä päätellen hyväksynyt.

Sikäli kuin Matti tiesi, Ritva oli sinkku, asui Herttoniemessä ja oli joskus opiskellut kauppakorkeakoulussa. Luvut olivat jääneet kesken, kuten Matiltakin. Ikää saattoi olla 35 tai hieman enemmän.

– Ihan hiljaista koko yö, sitä vaan alkaa välillä kuvittelemaan kaikenlaista kun on yksin täällä, pakottautui Matti sanomaan.

Ritva vilkaisi ympärilleen ja kuiskasi: – Minäkin joskus kuvittelen, että täällä vaeltaa vanhan ajan henkiä, tai mitä tonttuja tai menninkäisiä sitä nyt onkaan. Kerran olin katsovinani, että tuossa hissin ovella seisoi tummapukuinen vanha herra, jonka läpi näkyi – ja sitten kun räpäytin silmiäni, se ei enää ollut siinä. Eikä täällä silloin edes asunut kuin muutama nuoripari, joten... Mikä nyt on, pyörrytkö sinä?

– E-e-en... väsyttää vain, pakko lähteä nukkumaan, sopersi Matti ja haki takkinsa.

Kenties hän oli todella vain nukahtanut tuolilleen ja nähnyt unta.

Laukkuun hän ei katsoisi.

Palttoo auki ja kiivaasti hengittäen Matti käveli Yrjönkadulle, jossa rännäksi muuttunut lumi iski vasten kasvoja ja pisteli. Kulman takana Mannerheimintiellä raitiovaunu saapui ja kolkutteli kohti Alppilaa, kotia.

Kujeileva mysteeriromaani hotelli Tornista ja vakoojasta, joka on tarkkaillut meitä salahuoneestaan jo vuodesta 1947. Ja valvoo yhä!

Kun hotelli Tornin yöportieerin tiskille ilmestyy ensimmäinen katkelma K:n muistelmista, Matti alkaa epäillä mielen-terveyttään. Ketään ei näy, ja selventävä puhelinsoitto tulee samasta numerosta, johon hän itse vastaa. Pähkähullu on se tarinakin, jota salahuoneesta Suomea 70 vuotta tarkkaillut, venäläisten pestaama vakooja väittää todeksi. Mukana vilahtelevat niin Marilyn Monroe kuin totuus Kekkonen höperöitymisestä. Sekopäisin on silti muistelemisen motiivi, jonka K lopulta paljastaa.

Teeveestä tutun toimittajan Juha Roihan maailma kutkuttaa ja kurottaa Torniakin ylemmäs!

*Varo sanojasi,
sinut on nähty!*

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-3944-6

PÄÄLLYS: MARKKO TAINA